కుఫ్వ్, ఖియార్ (సమాన స్థాయి మరియు నిర్ణయాధికారం)

١ - بَابُ الْكَفَاءَةِ وَالْخِيَارِ

855. దైవప్రవక్త (సల్లల్లాహు అలైహి వ సల్లం) ప్రవచించారని హజ్రత్ ఇబ్నె ఉమర్ (రజి) ఉల్లేఖించారు - "అరబ్బులు ఒండొకరి కొరకు సరిజోడీ (కుఫ్వ్) అవుతారు. సాలెవారు, నాయీ బ్రాహ్మణులు తప్ప మిగిలిన అరబ్బేతరులు (మవాలీలు) కూడా పరస్పరం సమాన స్థాయి కలిగిన వారే-

(దీనిని హాకిమ్ ఉల్లేఖించారు. హదీసు అందిన పరంపరలో ఒక వ్యక్తి పేరు లేదు. ఆ వ్యక్తిని అబూహాతిమ్ 'మున్కర్'గా ఖరారు చేశారు. దీనికి సంబంధించిన ఒక ఆధారం బజ్జార్‌లో హజ్రత్ ముఆజ్ బిన్ జబల్ (రజి)చే ఉల్లేఖించబడింది. అయితే దీని పరంపర కూడా తెగిపోయింది)

(٨٥٥) عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالَى عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ ﷺ: «**الْعَرَبُ بَعْضُهُمْ أَكْفَاءُ بَعْضٍ، وَالْمَوَالِي بَعْضُهُمْ أَكْفَاءُ بَعْضٍ، إِلاَّ حَائِكاً أَوْ حَجَّاماً**». رَوَاهُ الْحَاكِمُ، وَفِي إِسْنَادِهِ رَاوٍ لَمْ يُسَمَّ، وَاسْتَنْكَرَهُ أَبُو حَاتِمٍ، وَلَهُ شَاهِدٌ عِنْدَ الْبَزَّارِ عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ بِسَنَدٍ مُنْقَطِعٍ.

సారాంశం

హదీసులో 'కుఫ్వ్' అనే పదం వచ్చింది. కుఫ్వ్ అంటే సరిపోలినది, సరితూగేది, సమస్థాయి కలది అని అసలు అర్థం. షరీఅత్ పరిభాషలో ధార్మికంగా, నైతికంగా సమానులుగా పరిగణించబడేవారని భావం. వృత్తిరీత్యా, వంశం దృష్ట్యా ఒకే స్థాయికి చెందిన వారని కూడా భావించబడుతోంది.

ఇక పోతే; ఈ హదీసు అందిన తీరును బట్టి ఇది ప్రామాణిక హదీసు కాదు. హదీసును అందజేసిన వారిలో ఒకతని గురించి హదీసువేత్తలకు సదభిప్రాయం లేదు. ఈ హదీసు 'మున్కర్' అనీ, ఇదొక కల్పన తప్ప మరేమీ కాదని అల్లామా ఇబ్నె అబ్దుల్ బర్ర్ అభిప్రాయపడ్డారు.

(٨٥٦) وَعَنْ فَاطِمَةَ بِنْتِ قَيْسٍ رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالَى عَنْهَا، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ لَهَا: «انْكِحِي أُسَامَةَ». رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

856. హజ్రత్ ఫాతిమా బిన్తె ఖైస్ (ర.అన్హా) కథనం : ఉసామా (రజి)ను వివాహమాడమని దైవప్రవక్త (సఅసం) నాకు సలహా ఇచ్చారు. (ముస్లిం)

సారాంశం

సంకలనకర్త ఈ హదీసును ఈ అధ్యాయం క్రింద తీసుకోవటం కొంతమందికి అసందర్భంగా తోచవచ్చు. అయితే ఇస్లాంలో 'కుఫ్వ్'అనేది వంశం, వర్ణం ఆధారంగా లేదనీ, కేవలం ధార్మికత మాత్రమే కుఫ్వ్‌కు ప్రమాణ నికషమని చెప్పటం ఇక్కడ అసలు ఉద్దేశం. ఎందుకంటే పాతిమా బిన్తె ఖైస్ (ర.అన్హా) ఖురైష్ తెగకు చెందిన 'ఫిహ్ర్' వంశస్థురాలు. కులీన స్త్రీ. కాగా; హజ్రత్ ఉసామా (రజి) స్వయంగా ఒక బానిస. ఆయన తండ్రి కూడా బానిసే.

హదీసు ఉల్లేఖకులు

ఫాతిమా బిన్తె ఖైస్ బిన్ ఖాలిద్ ఫిహ్రియ (ర.అన్హా) ప్రముఖ సహాబీ అయిన హజ్రత్ జహ్హాక్ (రజి) గారి సోదరీమణి. అందరికన్నా ముందు హిజ్రత్ చేసిన మహిళామణులలో ఈమె ఒకరు. ఈమె ఉల్లేఖనాలను ఒక పెద్ద సమూహం ఉటంకించింది. సౌందర్యవతి. విజ్ఞతా వివేచనలలో సాటి లేనివారు. మొదట ఈమె అబూ అమ్ర్ బిన్ హఫ్స్ (రజి) వివాహబంధంలో ఉండేవారు. ఆయన ఈమెకు విడాకులిచ్చారు. అప్పుడు దైవప్రవక్త (సఅసం) ఈమెను ఉసామా బిన్ జైద్ (రజి)కిచ్చి నికాహ్ జరిపించారు. ఈ నికాహ్‌లో అల్లాహ్ ఎన్నో శుభశ్రేయాలను పొందుపరిచాడు. తన ఈ దాంపత్యజీవితాన్ని చూచి ప్రజలు ఈర్ష్య చెందేవారని ఫాతిమా బిన్తె ఖైస్ **(ర.అన్హా)** ఖుద్దుగా చెప్పారు.

(٨٥٧) وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: «يَا بَنِي بَيَاضَةَ أَنْكِحُوا أَبَا هِنْدٍ وَانْكِحُوا إِلَيْهِ، وَكَانَ حَجَّاماً». رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَالْحَاكِمُ بِسَنَدٍ حَسَنٍ.

857. దైవప్రవక్త (సల్లల్లాహు అలైహి వ సల్లం) ప్రబోధించారని హజ్రత్ అబూ హురైరా (రజి) చెప్పారు: "ఓ బయాజా వంశీయులారా! అబూహింద్ వివాహం చేయండి. అతని కుమార్తెలను వివాహ మాడండి" అబూ హింద్ శస్త్ర చికిత్స ద్వారా శరీరం నుండి చెడు రక్తం తీసే వారన్న సంగతి గమనార్హం. (దీనిని అబూదావూద్, హాకిమ్ లిరువురూ 'హసన్'గా ఉల్లేఖించారు)

సారాంశం

హదీసులో ప్రస్తావనకు వచ్చిన అబూహింద్ అసలు పేరు యసార్. అరేబియాలోని తెగలలో ఒకటైన బయాజాచే స్వేచ్ఛ నొసగబడిన బానిస ఈయన. అయితే స్వేచ్ఛ పొందిన ఆ బానిసను ఇట్టే వదలివేయకుండా, తమ వంశస్థురాలైన స్త్రీని అతనికిచ్చి వివాహం జరిపించమని మహనీయ ముహమ్మద్ (సఅసం) బయాజా వంశీయులకు సలహా ఇచ్చారు. ఈ విధంగా అంతిమ దైవప్రవక్త (సఅసం) కులగోత్రాల, వర్గ తెగల విషపు కోరలను పీకేశారు. ప్రఖ్యాత సహాబీ, అరేబియాలోని అత్యంత మర్యాదస్తులైన ఖురైష్ వంశస్థులగు హజ్రత్ అబ్దుర్రహ్మాన్ బిన్ ఔఫ్ (రజి)గారు తన తోబుట్టువు అయిన 'హాలా'ను నీగ్రో బానిస అయిన హజ్రత్ బిలాల్ (రజి)కిచ్చి నికాహ్ జరిపించి కులీనులు - కులహీనులన్న అజ్ఞానకాలపు అహంభావాలను తుత్తునియలు చేసేశారు. ద్వితీయ ఖలీఫా అయిన హజ్రత్ ఉమర్ (రజి) తన పుత్రిక అయిన హజ్రత్ హఫ్సా (ర.అన్హా)ను దైవ ప్రవక్త (స) దాంపత్య జీవితంలోకి అడుగిడకముందు ఆమెను అరబ్బేతరులైన హజ్రత్ సల్మాన్ (రజి)కిచ్చి వివాహం జరిపించడానికి సిద్ధమైన విషయం కూడా విస్మరించరానిది. ఈ దృష్టాంతాల ద్వారా అవగతమయ్యేదేమిటీ? కులగోత్రాలు, అందచందాలు, ఆస్తి అంతస్థులు ఎంత ప్రాధాన్యత గలవైనప్పటికీ ధార్మిక ప్రాతిపదిక ముందు ఇవన్నీ దిగదుడుపు కావా?!

హదీసు ఉల్లేఖకులు

అబూహింద్ (రజి): ఈయన పేరు యసార్. మరొక ఉల్లేఖనం ప్రకారం ఈయన అసలు పేరు సాలిమ్ బిన్ అబూ సాలిమ్. వేరొక ఉల్లేఖనానుసారం అబ్దుల్లాహ్ బిన్ హింద్. దైవప్రవక్త (సఅసం)కు శస్త్ర చికిత్స చేసే భాగ్యం ఈయనగారికి దక్కింది. బనూ బయాజాచే స్వేచ్ఛ నొసగబడిన బానిస. హజ్రత్ ఇబ్నె అబ్బాస్ (రజి), అబూహురైర (రజి), జాబిర్ (రజి), ఖాలిద్ (రజి) వంటి గొప్ప సహాబీలు ఈయన నుండి ఉల్లేఖించారు.

858. హజ్రత్ ఆయిషా (ర.అన్హా) కథనం: "హజ్రత్ బరీరా(ర.అన్హా)కు బానిసత్వం నుండి స్వాతంత్ర్యం లభించి నపుడు, ఆమెకు తన భర్త విషయంలో (అతనితో దాంపత్య జీవితం కొనసాగించాలా? లేక విడాకులు పుచ్చు కోవాలా? అనే విషయంలో) నిర్ణయాధికారం ఇవ్వబడింది." (బుఖారీ, ముస్లిం - ఇది సుదీర్ఘ హదీసులోని ఒక భాగం)

(٨٥٨) وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالَى عَنْهَا قَالَتْ: خُيِّرَتْ بَرِيرَةُ عَلَى زَوْجِهَا حِينَ عَتَقَتْ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ فِي حَدِيثٍ طَوِيلٍ.

وَلِمُسْلِمٍ عَنْهَا: «أَنَّ زَوْجَهَا كَانَ عَبْداً»، وَفِي رِوَايَةٍ عَنْهَا: «كَانَ حُرًّا»، وَالْأَوَّلُ أَثْبَتُ، وَصَحَّ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالَى عَنْهُمَا،عِنْدَ الْبُخَارِيِّ: «أَنَّهُ كَانَ عَبْداً».

'ముస్లిం'లోని హజ్రత్ ఆయిషా (ర.అన్హా) గారి ఉల్లేఖనంలోనే 'బరీరా భర్త ఒక బానిస' అని ఉంది. ఆమెగారి వేరొక ఉల్లేఖనంలో "అతడు స్వేచ్ఛాజీవి" అని కూడా ఉంది. అయితే మొదటి ఉల్లేఖనమే దృఢమైనది. బుఖారీలో ఇబ్నె అబ్బాస్ (రజి) గారి ప్రామాణిక ఉవాచలో "అతడు బానిసే" అని వుంది.

సారాంశం

బానిసత్వంలో మగ్గే ఒక స్త్రీ బానిసత్వం నుండి విముక్తి నొందిన తరువాత బానిసగా నున్న తన భర్తతో కాపురం చేయాలా వద్దా అనే విషయమై నిర్ణయం తీసుకునే హక్కు ఆమెకుంటుందని ఈ హదీసు ద్వారా రూఢీ అవుతోంది. ఈ విషయంలో అందరి మధ్యా ఏకాభిప్రాయం ఉంది. భర్త కూడా స్వేచ్ఛ నొసగబడిన వాడై ఉన్నప్పుడు భార్య గైకొనే నిర్ణయంపైన్నే అభిప్రాయభేదం ఉంది. ఒక అభిప్రాయం ప్రకారం ఇట్టి స్థితిలో భార్యకు ఎలాంటి నిర్ణయాధికారం ఉండదు- ఆమె తన భర్త దాంపత్యజీవితానికి కట్టుబడి ఉండవలసిందే. ఇది 'జమ్హూర్' అభిప్రాయం. ఈ హదీసు ఎంతో కీలకమైనది. ప్రాధాన్యతతో కూడుకున్నది. ఇస్లామీయ విద్వాంసులు తమ గ్రంథాలలో అనేకచోట్ల ఈ హదీసును ప్రస్తావించారు. స్వయంగా ఈ గ్రంథ రచయిత (రహ్మ.లై) కూడా ఈ హదీసు ఆధారంగా ఎన్నో అంశాలను వెలికి తీశారు. వాటి సంఖ్య 122కు చెరుకుంది. (సుబులుస్సలామ్).

859. హజ్రత్ జహ్హాక్ బిన్ ఫైరూజ్ దైలమీ తన తండ్రి ఆధారంగా ఇలా కథనం చేశారు: ఓ దైవప్రవక్తా (సఅసం)! నేను ఇస్లాంలో ప్రవేశించాను. అక్కా చెల్లెళ్ళు ఇద్దరూ నా దాంపత్యజీవితంలో ఉన్నారు. మరి నేనేం చేయను? అని నేను (దైలమీ) విన్నవించుకోగా, "ఇద్దరి

(٨٥٩) وَعَنِ الضَّحَّاكِ بْنِ فَيْرُوزَ الدَّيْلَمِيِّ، عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالَى عَنْهُ، قَالَ: قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللّٰهِ! إِنِّي أَسْلَمْتُ، وَتَحْتِي أُخْتَانِ، فَقَالَ رَسُولُ اللّٰهِ ﷺ: «طَلِّقْ أَيَّتَهُمَا

شِئْتَ». رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالْأَرْبَعَةُ إِلَّا النَّسَائِيَّ، وَصَحَّحَهُ ابْنُ حِبَّانَ وَالدَّارَقُطْنِيُّ وَالْبَيْهَقِيُّ، وَأَعَلَّهُ الْبُخَارِيُّ.

లో నీవు కోరిన ఒకామెకు విడాకులివ్వు" అని దైవప్రవక్త (సఅసం) సెలవిచ్చారు. (దీనిని అహ్మద్, 'నలుగురి'లో నసాయి మినహా మిగిలిన వారందరూ ఉల్లేఖించారు- ఇబ్నె హిబ్బాన్, దారెఖుత్నీ, బైహఖీ దీనిని ప్రామాణికమైందిగా ఖరారు చేశారు. అయితే బుఖారీ మాత్రం దీనిని 'మాలూల్' అన్నారు)

సారాంశం

భార్యాభర్తలిరువురూ ఇస్లాంకు ముందు, వేరితర పద్ధతి ప్రకారం వివాహం చేసుకున్నప్పటికీ, ఇస్లాంలో ప్రవేశించిన తరువాత కూడా వారు దాంపత్య జీవితంలో కొనసాగుతారు. భర్త భార్యకు విడాకులు ఇచ్చే వరకూ దాంపత్య జీవితం నుండి ఆమె బయటపడజాలదు. ఇస్లాం స్వీకారం తరువాత ఇంకొకసారి వారు 'నికాహ్' చేసుకోవటం తప్పనిసరి కాదు.

ఇస్లాం ప్రకారం 'అక్కా చెల్లెళ్ళు' ఒకే సమయంలో ఒక వ్యక్తికి భార్యలుగా ఉండటం ధర్మసమ్మతం కాదు. అందుకే మహాప్రవక్త (స) ఇరువురిలో ఎవరో ఒకామెకు విడియాకులు ఇమ్మని సూచించారు.

రెండు దశాబ్దాల క్రితం తమిళనాడులో ప్రముఖ రాజకీయవాది, 'నీరోత్తమ్' పత్రిక **సంపాదకుడు**,'నాన్ కాథలిక్కుం ఇస్లాం' (నేను ఆరాధించే ఇస్లాం) రచయిత శ్రీ అడియార్ ఇస్లాం స్వీకరించి అబ్దుల్లా అడియార్గా మారినపుడు ఆయనకు సరిగ్గా ఇదే సమస్య ఎదురయింది. పూర్వాశ్రమంలో ఆయన అక్కాచెల్లెళ్ళిద్దరినీ వివాహమాడారు. అయితే ఇస్లాం స్వీకారం తరువాత ఆయన ఒకామెకు విడాకులిచ్చేశారు. - అనువాదకుడు.

ఇంకొక విషయం -

పూర్వాశ్రమంలో అతనికి అనేకమంది భార్యలుంటే, ఉదాహరణకు నలుగురికి మించి భార్యలుంటే, ఇస్లాంలోకి వచ్చిన మీదట నలుగురికి మించిన వారిని కూడా వదలివేయవలసి ఉంటుంది. వారిలో ఏ నలుగురిని తన దగ్గర ఉంచుకోవాలి? మొదటి నలుగురినా? చివరి నలుగురినా? అన్న సందేహం రావచ్చు. ఇది భర్త ఇష్టానికే **వదలివేయబడు**తుంది.'వీళ్ళలో నేను ఫలానా వారిని కోరుకుంటున్నాను' అని అంటే చాలు - **మిగిలిన వారు** అతన్నుండి వేర్పడిపోయినట్లే.

హదీసు ఉల్లేఖకులు

1) జహ్హాక్ : అరబ్బేతరులు, దైలమీగా పిలువబడేవారు. దైలమ్ అనేది **అసలు** పారసీక

దేశంలోని ఒక పర్వతానికిగల పేరు. జహ్హాఖ్ సుప్రసిద్ధ తాబయీలలో ఒకరు. ఇబ్ను హిబ్బాన్ గారు ఈయన్ని ఎన్నదగ్గ వ్యక్తిగా ఖరారు చేశారు. ఈయన చాలా వరకు తండ్రి (ఫైరూజ్ దైలమీ) ఆధారంగా హదీసులను వినిపించేవారు. ఈయన హదీసులు బస్రా వాసులలో ఎక్కువగా ప్రస్తావించబడేవి.

2) తండ్రి (ఫైరూజ్ దైలమీ-రజి) : ఈయన హిమ్యరీగా కూడా పిలువబడేవారు. హిమ్యర్‌లో స్థిరపడటం చేత ఆయనకాపేరు సార్థకమయ్యింది. ఈయన పారసీకులు 'సన్అ'కు చెందిన వారు. దైవప్రవక్త (సఅసం)ను కలుసుకోవడానికి వచ్చిన బృందంలో ఈయన కూడా ఒకరు. యమన్‌లో తనను ప్రవక్తగా ప్రకటించుకున్న బూటకపు ప్రవక్త 'అన్సీ'ని ఈయన తుదముట్టించారు. ఈ వార్త దైవప్రవక్త (సఅసం) మరణ వ్యాధికి గురై ఉన్న కాలంలో ఆయన (స)కు అందింది. ఈయన హజ్రత్ ఉస్మాన్ (రజి) పరిపాలనా కాలంలో కన్నుమూశారు.

(٨٦٠) وَعَنْ سَالِمٍ، عَنْ أَبِيهِ، أَنَّ غَيْلَانَ بْنَ سَلَمَةَ أَسْلَمَ، وَلَهُ عَشْرُ نِسْوَةٍ، فَأَسْلَمْنَ مَعَهُ، فَأَمَرَهُ النَّبِيُّ ﷺ أَنْ يَتَخَيَّرَ مِنْهُنَّ أَرْبَعاً. رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ، وَصَحَّحَهُ ابْنُ حِبَّانَ وَالْحَاكِمُ، وَأَعَلَّهُ الْبُخَارِيُّ وَأَبُو زُرْعَةَ وَأَبُو حَاتِمٍ.

860. హజ్రత్ సాలిమ్ తన తండ్రి ఆధారంగా కథనం చేశారు: ఘైలాన్ బిన్ సలమా (రజి) ఇస్లాం స్వీకరించే నాటికి ఆయన దగ్గర పదిమంది భార్యలున్నారు. వాళ్ళందరూ ఘైలాన్‌తో పాటు ఇస్లాం స్వీకరించిన వాళ్ళే. అయితే దైవప్రవక్త (స) ఘైలాన్‌నుద్దేశించి "వారిలో నలుగురిని ఎంపిక చేసుకో" అని చెప్పారు. (దీనిని అహ్మద్ మరియు తిర్మిజీ ఉల్లేఖించారు. ఇబ్నె హిబ్బాన్, హాకిమ్‌లు ప్రామాణికమైనదిగా నిర్ధారించారు. బుఖారీ, అబూ జర్అ, అబూ హాతిమ్‌లు ఈ హదీసును లోపం కలదిగా పేర్కొన్నారు)

సారాంశం

ఒక ముస్లిం ఏకకాలంలో నలుగురు భార్యలకన్నా ఎక్కువ మందిని కలిగి ఉండటం హరామ్ (నిషిద్ధం) అని ఈ హదీసు ద్వారా స్పష్టమవుతున్నది. ఈ ఆజ్ఞ ఒకటి కాదు, అనేక ఉల్లేఖనాల ద్వారా మన ముందుకు వస్తోంది. మరైతే దైవప్రవక్త (సఅసం) దాంపత్యజీవితంలో - ఏకకాలంలో - తొమ్మిదిమంది సతీమణులున్నారు కదా! అన్న సందేహం ఎవరికయినా

కలగవచ్చు. దైవప్రవక్త (స) వ్యవహారం ప్రత్యేకమైనది. అనాటి అరేబియా స్థితిగతుల రీత్యా, ధార్మిక, రాజకీయ పరమార్థాల దృష్ట్యా దేవుడు స్వయంగా తన ప్రవక్తకు ఈ ప్రత్యేక రాయితీని ప్రసాదించాడు. కనుక ఈ వ్యవహారంలో ఆక్షేపణకు తావులేదు.

హదీసు ఉల్లేఖకులు

ఘైలాన్ బిన్ సలమా (రజి) : బనీ సఖీఫ్ సర్దారులలో ఒకరు. తాయఫ్ విజయానంతరం ఇస్లాం స్వీకరించారు. మంచి కవి. హజ్రత్ ఉమర్ (రజి) పరిపాలనా కాలంలో మరణించారు.

(٨٦١) وَعَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالَى عَنْهُمَا قَالَ: رَدَّ النَّبِيُّ ﷺ ابْنَتَهُ زَيْنَبَ عَلَى أَبِي الْعَاصِ بْنِ الرَّبِيعِ بَعْدَ سِتِّ سِنِيْنَ بِالنِّكَاحِ الْأَوَّلِ، وَلَمْ يُحْدِثْ نِكَاحاً. رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالْأَرْبَعَةُ إِلاَّ النَّسَائِيَّ، وَصَحَّحَهُ أَحْمَدُ وَالْحَاكِمُ.

861. హజ్రత్ ఇబ్నె అబ్బాస్ (రజి) కథనం: "దైవప్రవక్త (సల్లల్లాహు అలైహి వ సల్లం)తన కుమార్తెయగు జైనబ్ (ర.అన్హా)ను ఆరేళ్ళ తరువాత అబుల్ ఆస్ వద్దకు మొదటి నికాహ్ ఆధారం గానే పంపారు. కొత్తగా నికాహ్ చేయ లేదు."(దీనిని అహ్మద్, 'నలుగురి'లో నసాయి తప్ప అందరూ ఉల్లేఖించారు. అహ్మద్, హాకిమ్‌లు దీనిని ప్రామాణిక మైన హదీసుగా ఖరారు చేశారు)

హదీసు ఉల్లేఖకులు

1) జైనబ్ (ర.అన్హా) : జైనబ్ బిన్తె రసూల్ (సఅసం). ఈమె దైవప్రవక్త (స) కుమార్తెలలో అందరికన్నా పెద్దవారు. ఈమె తల్లి పేరు ఉమ్ముల్ మోమినీన్ హజ్రత్ ఖదీజతుల్ కుబ్రా (ర.అన్హా). మేనమామ కుమారుడగు అబుల్ ఆస్ బిన్ రబీతో ఈమె పెళ్ళి జరిగింది. ఒక అబ్బాయి పుట్టాడు. అతని పేరు అలీ. (యుక్త వయస్సుకు చేరగానే ఆ అబ్బాయి మరణించాడు. మక్కా విజయం సందర్భంగా ఈ అబ్బాయి దైవప్రవక్త (స) ఒంటెపై కూర్చుని ఉన్నాడు) ఈమె గార్కి ఉమామ అనే అమ్మాయి కూడా జన్మించింది. హజ్రత్ జైనబ్ (ర.అన్హా) బద్ర్ యుద్ధానంతరం హిజ్రత్ చేశారు. హిజ్రీ 8వ సంవత్సరం మరణించారు. దైవప్రవక్త (సఅసం) స్వయంగా ఆమెను సమాధిలోకి దించారు.

2) అబుల్ ఆస్ బిన్ రబీ (రజి) : ఈయన అసలు పేరు మిఖ్సమ్. పూర్తి పరంపర ఇలావుంది - మిఖ్సమ్ బిన్ రబీ బిన్ అబ్దుల్ ఉజ్జా. ఈయన అసలు పేరు లఖీత్ అని మరొక ఉవాచ. ఈయన దైవప్రవక్త(స) పెద్దల్లుడు. ప్రవక్తగారి పెద్ద కూతురు జైనబ్ (ర.అన్హా) ఈయన దాంపత్యంలోనే ఉన్నారు. ఇస్లాం స్వీకారానికి ముందు ఈయన బద్ర్ యుద్ధంలో ముస్లింలకు యుద్ధఖైదీగా పట్టుబడ్డారు. పరిహారం తీసుకోకుండానే ఈయన్ని

విడుదల చేయటం జరిగింది. అయితే జైనబ్ (ర.అన్హా)ను వెంటతీసుకెళ్ళమని ఆయన్ని కోరటం జరిగింది. ఆయన అలాగే చేశారు. ఆ తరువాత ఆయన (ఇస్లాం స్వీకరించి) మదీనాకు వలసవచ్చారు. ఆయన దైవప్రవక్త (స)కు బంధువు. ప్రియతములు. యమామ యుద్ధంలో అమరగతి నొందారు.

(٨٦٢) وَعَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ رَدَّ ابْنَتَهُ زَيْنَبَ عَلَى أَبِي الْعَاصِ بِنِكَاحٍ جَدِيدٍ. قَالَ التِّرْمِذِيُّ: حَدِيثُ ابْنِ عَبَّاسٍ أَجْوَدُ إِسْنَاداً، وَالْعَمَلُ عَلَى حَدِيثِ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ.

862. హజ్రత్ అమ్ర్ బిన్ షుఐబ్ (రహ్మ.లై) తన తండ్రి నుండి, ఆయన తన తాతగారి నుండి చేసిన కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త (సల్లల్లాహు అలైహి వ సల్లం) తన కుమార్తెయగు హజ్రత్ జైనబ్ (ర.అన్హా)ను అబుల్ ఆస్ వద్దకు సరికొత్తగా నికాహ్ చేసి పంపారు. (ఇబ్నె అబ్బాస్ - రజి-చే ఉల్లేఖించబడిన హదీసు ప్రామాణికత రీత్యా అత్యుత్తమమైనదనీ, అయితే ఆచరణ అమ్ర్ బిన్ షుఐబ్చే ఉల్లేఖించబడిన హదీసుపై ఉందని తిర్మిజీ పేర్కొన్నారు)

(٨٦٣) وَعَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالَى عَنْهُمَا قَالَ: أَسْلَمَتِ امْرَأَةٌ، فَتَزَوَّجَتْ، فَجَاءَ زَوْجُهَا: فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللّٰهِ! إِنِّي كُنْتُ أَسْلَمْتُ، وَعَلِمَتْ بِإِسْلَامِي، فَانْتَزَعَهَا رَسُولُ اللّٰهِ ﷺ مِنْ زَوْجِهَا الْآخَرِ، وَرَدَّهَا إِلَى زَوْجِهَا الْأَوَّلِ. رَوَاهُ أَحْمَدُ وَأَبُو دَاوُدَ وَابْنُ مَاجَهْ، وَصَحَّحَهُ ابْنُ حِبَّانَ وَالْحَاكِمُ.

863. హజ్రత్ ఇబ్నె అబ్బాస్ (రజి) కథనం ఇలావుంది- ఒక స్త్రీ ఇస్లాం స్వీకరించింది. తరువాత వివాహం కూడా చేసుకుంది. అంతలో ఆమె మొదటి భర్త ప్రత్యక్షమై "ఓ దైవప్రవక్తా (స)! నేను కూడా ఇస్లాం స్వీకరించాను. ఈ సంగతి ఆమెకు కూడా తెలుసు" అని విజ్ఞాపన చేసుకున్నాడు. అప్పుడు దైవ ప్రవక్త (స) ఆమెను అతన్నుండి (రెండవ భర్తనుండి) విడిపించి, మొదటి భర్త దగ్గరకు పంపించారు. (అహ్మద్, అబూదావూద్, ఇబ్నెమాజ దీనిని ఉల్లేఖించారు - ఇబ్నె హిబ్బాన్, హాకిమ్ దీనిని ప్రామాణికంగా పేర్కొన్నారు)

సారాంశం

ధర్మావలంబన విషయంలో భార్యాభర్తల మధ్య భేదాభిప్రాయం ఏర్పడి భార్య ముస్లిం అయిన కారణంగా వారిరువురి వేర్పాటుకు దారితీస్తే, విడిపోయిన తర్వాత స్త్రీ ఇద్దత్ (గడువు) పూర్తి కాకముందే భర్త కూడా ఇస్లాం స్వీకరిస్తే, అతను ఇస్లాం స్వీకరించిన సంగతి ఆ స్త్రీకి కూడా తెలిసి ఉంటే, అట్టి పరిస్థితిలో ఆ స్త్రీ వేరొక వ్యక్తితో నికాహ్ చేసుకోజాలదు. ఒకవేళ ఆమె అందరినీ ఎదిరించి నికాహ్ చేసుకుంటే అట్టి నికాహ్ అధర్మంగా పరిగణించబడుతుంది.

(٨٦٤) وَعَنْ زَيْدِ بْنِ كَعْبِ بْنِ عُجْرَةَ رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالَى عَنْهُ، عَنْ أَبِيهِ، قَالَ: تَزَوَّجَ رَسُولُ اللّٰهِ ﷺ الْعَالِيَةَ مِنْ بَنِي غِفَارٍ، فَلَمَّا دَخَلَتْ عَلَيْهِ، وَوَضَعَتْ ثِيَابَهَا، رَأَى بِكَشْحِهَا بَيَاضاً، فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ: **الْبَسِي ثِيَابَكِ، وَالْحَقِي بِأَهْلِكِ**، وَأَمَرَ لَهَا بِالصَّدَاقِ. رَوَاهُ الْحَاكِمُ، وَفِي إِسْنَادِهِ جَمِيلُ بْنُ زَيْدٍ، وَهُوَ مَجْهُولٌ، وَاخْتُلِفَ عَلَيْهِ فِي شَيْخِهِ اخْتِلَافاً كَثِيراً.

864. హజ్రత్ జైద్ బిన్ కాబ్ బిన్ ఉజ్రహ్ తన తండ్రి ఆధారంగా చేసిన కథనం: దైవప్రవక్త (సల్లల్లాహు అలైహి వ సల్లం) గిఫార్ తెగకు చెందిన ఆలియా అనే మహిళను వివాహమాడారు. ఆమె దైవప్రవక్త (సఅసం) శయనాగారానికి వచ్చి బట్టలు విడిచింది. ఆమె వీపుపై బొల్లి (Leucoderma) ఉండటం ఆయన (సఅసం) గమనించి "ఇక బట్టలు తొడుక్కో. నీ పుట్టింటికి వెళ్ళిపో" అని చెప్పారు. మహర్ సొమ్మును ఇచ్చివేయాలి అని కూడా ఆమెనుద్దేశించి ఆయన (స) ఆదేశించారు. (దీనిని హాకిమ్ ఉల్లేఖించారు- దీని పరంపరలో జమీల్ బిన్ జైద్ అనే వ్యక్తి ఉన్నాడు. అతని గురించిన పూర్తి వివరాలు లేవు. ఇతని గురువు విషయంలో కూడా తీవ్రమయిన భేదాభిప్రాయం ఉంది).

సారాంశం

బొల్లి (తెల్లమచ్చలు, తెల్లకుష్టురోగం) వంటి వ్యాధి మూలంగా నికాహ్ (వివాహం) రద్దవుతుందనీ, ఇటువంటి వ్యాధి ఉంటే ఆలుమగలు లైంగిక సంపర్కం జరపకుండానే విడిపోవచ్చుననీ ఈ హదీసు ద్వారా బోధపడుతున్నది. నాలుగు కారణాలపై స్త్రీల వైవాహిక బంధాన్ని రద్దుపరచవచ్చని హజ్రత్ అలీ (రజి), హజ్రత్ ఉమర్ (రజి)ల ఉల్లేఖనం ద్వారా

బోధపడుతున్నది. ఆ నాలుగు కారణాలివి: ఉన్మాదం, కుష్టురోగం, బొల్లి, సుఖవ్యాధులు ఇత్యాదివి. అయితే ఈ హదీసు పరంపరలో లోపం ఉంది. అసహ్యకరమయిన వ్యాధి ఏదైనా సోకినపుడు మాత్రమే నికాహ్‌ను రద్దుపరచాలని అత్యధికమంది పండితులు భావిస్తున్నారు. అయితే దావూద్ జాహిరీ, ఇబ్నె హజమ్ వంటి విద్వాంసులు ఏదేని లోపం ఆధారంగా నికాహ్‌ను సుతరామూ రద్దు చేయరాదని అంటున్నారు.

హదీసు ఉల్లేఖకులు

జైద్ బిన్ కాబ్ బిన్ ఉజ్రహ్. ఒక కథనం ప్రకారం ఈయనకు బనూ సాలిమ్ బిన్ ఔఫ్‌తో అనుబంధం ఉంది. బనూ సాలిమ్ బిన్ బలీ, ఖజ్రజ్ తెగ మద్దతుదారులతో కూడా సంబంధం ఉందని మరొక కథనం ఉంది. ఈయన ఎన్నదగ్గ వ్యక్తి కాదన్న ఇబ్నె ముయీన్ పలుకులను అల్లామా జహబీ (రహ్మ.లై) 'ముస్తద్రక్' సంక్షిప్తీకరణలో నకలు చేశారు. మరి చూడబోతే ఇమామ్ ఇబ్నె ముయీన్ (రహ్మ.లై) ఈ అభిప్రాయాన్ని వెల్లడించింది జైద్ గురించి కాదు, జమీల్ బిన్ జైద్ గురించి మాత్రమే.

2) ఆలియా (ర.అన్హా) : గిఫార్ తెగకు చెందిన మహిళ. బనూ బకర్ బిన్ కిలాబ్ తెగతో సంబంధం గల స్త్రీ అని కూడా అనబడుతోంది. కిలాబియా పేరు - ఆలియా పేరు అని కూడా అనబడింది. దైవప్రవక్త (సఅసం) ఈమెను వివాహం చేసుకున్న చాలా కాలం తర్వాత విడాకులిచ్చారని మరో కథనం ఉంది.

3) జమీల్ బిన్ జైద్: 'తై' తెగకు చెందిన వారవటం చేత 'తాయి'గా పిలువబడేవారు. ఈయన ఎన్నదగ్గ వ్యక్తి కాదని ఇబ్నె ముయీన్, నసాయి వంటి ఇమాములు వక్కాణించారు. ఈయన అందజేసిన హదీసు సరిగ్గాలేదని **ఇమామ్ బుఖారీ** (రహ్మ.లై) అన్నారు. మిగిలిన ఇమాములు ఈయన హదీసును **'జాయిఫ్' అని అభిప్రాయపడ్డారు.**

865. హజ్రత్ సయీద్ బిన్ ముసయ్యబ్ కథనం ప్రకారం హజ్రత్ ఉమర్ (రజి) ఇలా చెప్పారు: ఎవరయినా ఒక స్త్రీని వివాహం చేసుకుని ఆమెతో సమాగమం జరిపిన మీదట, ఆమెకు బొల్లి ఉందనీ లేదా ఆమె పిచ్చిదనీ లేదా కుష్టురోగానికి గురై ఉందని తెలుసుకుంటే భర్త ఆమెను ముట్టుకున్నందుకుగాను, ఆమె మహర్ సొమ్ముకు (శుల్కానికి) హక్కు

(٨٦٥) وَعَنْ سَعِيدِ ابْنِ الْمُسَيَّبِ، أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ: أَيُّمَا رَجُلٍ تَزَوَّجَ امْرَأَةً، فَدَخَلَ بِهَا، فَوَجَدَهَا بَرْصَاءَ، أَوْ مَجْنُونَةً، أَوْ مَجْذُومَةً، فَلَهَا

الصَّدَاقُ بِمَسِيسِهِ إِيَّاهَا، وَهُوَ لَهُ عَلَى مَنْ غَرَّهُ مِنْهَا. أَخْرَجَهُ سَعِيدُ بْنُ مَنْصُورٍ وَمَالِكٌ وَابْنُ أَبِي شَيْبَةَ، وَرِجَالُهُ ثِقَاتٌ.

దారు అయిపోతుంది. అయితే ఈ మహర్ సొమ్ము మోసగించిన వ్యక్తి (సంరక్షకుని) నుంచి వసూలు చేయ బడుతుంది. (ఈ హదీసును సయీద్ బిన్ మన్సూర్, మాలిక్, ఇబ్నె అబీ షైబా సేకరించారు. దీని ఉల్లేఖకుడు ఎన్న దగిన వ్యక్తి).

وَرَوَى سَعِيدٌ أَيْضاً عَنْ عَلِيٍّ نَحْوَهُ، وَزَادَ: «وَبِهَا قَرَنٌ، فَزَوْجُهَا بِالْخِيَارِ، فَإِنْ مَسَّهَا فَلَهَا الْمَهْرُ بِمَا اسْتَحَلَّ مِنْ فَرْجِهَا».

సయీద్ గారు హజ్రత్ అలీ (రజి) నుండి కూడా ఇలాగే ఉటంకించారు. అయితే అందులో ఈ వాక్యాలు అదనంగా ఉన్నాయి: “(అవేమంటే) స్త్రీ సంభో గానికి పనికిరాని వ్యాధికి లోనై ఉంటే ఆమె భర్త స్వయంనిర్ణయాధికారం కలిగి ఉంటాడు. ఒకవేళ భర్త (అప్పటికే) ఆమెతో లైంగిక సంబంధం ఏర్పరచు కుంటే స్త్రీ గుప్త స్థానాన్ని ఉపయోగించి నందుకు బదులుగా ఆమెకు మహర్ సొమ్ము ఇవ్వాల్సి ఉంటుంది.”

సారాంశం

ఈ హదీసులో స్త్రీ తరపు సంరక్షకులకు, మధ్యవర్తులకు హెచ్చరిక ఉంది. ఒక స్త్రీ దీర్ఘకాలిక లేక హానికరమయిన వ్యాధికి లోనై ఉన్నప్పటికీ ఆమె లోపాన్ని ఉద్దేశ్యపూర్వకంగా మరుగుపరచి ఆమెను ఒక మగవాడికిచ్చి.కట్టబెట్టడం ఎంతమాత్రం శ్రేయస్కరం కాదు. పైగా ఇది మోసపూరితమైన పని. అలాగే ప్రమాదకరమైన రోగాల వాతన పడివున్న పురుషుడు ఒక మహిళను వివాహమాడటం కూడా వంచనతో కూడుకున్న పనే అవుతుంది. ఈ విధంగా మోసపోయిన స్త్రీ తన వివాహాన్ని రద్దుచేయగలదు. వధూవరులలో ఏ లోపం వున్నా దాన్ని పెళ్ళికి ముందే పెద్దలు స్పష్టంగా చెప్పివేయాలి.

భార్యతో ఏకాంతంలో గడిపితే చాలు మహర్ తప్పనిసరిగా చెల్లించాల్సిందేనసి, మహర్

చెల్లింపుకై లైంగిక సంబంధం ఏర్పడటం అనివార్యం ఏమీ కాదని కూడా ఈ హదీసు ద్వారా తెలుస్తోంది. హనఫీ విద్వాంసుల దృక్పథం ఇదే.

ఈ హదీసు ద్వారా అవగతమయ్యే ఇంకొక విషయమేమిటంటే; తీరా వివాహమైన తరువాత భార్యలో లోపం ఉందని తెలుసుకున్న భర్త, ఆమెకు విడాకులివ్వదలచగా 'మహర్' భాగాన్ని కూడా అతను మోయవలసిరావటం అన్యాయం. అదే సమయంలో ఆమెకు మహర్ లభించకపోవటం కూడా అన్యాయంగానే కనిపిస్తుంది. అందుకే ఇట్టి పరిస్థితుల్లో ఈ మహర్ చెల్లింపు భారాన్ని వధువు తరపు 'పెద్దల'పై వడ్డించటం జరిగింది - వాళ్ళు అన్నీ తెలిసి కూడా దగా చేశారు గనక!

(٨٦٦) وَمِنْ طَرِيقِ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ أَيْضاً قَالَ: قَضَى بِهِ عُمَرُ رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالَى عَنْهُ فِي الْعِنِّيْنِ أَنْ يُؤَجَّلَ سَنَةً. وَرِجَالُهُ ثِقَاتٌ.

866. హజ్రత్ సయీద్ బిన్ ముసయ్యబ్ గారే చేసిన మరో కథనం : హజ్రత్ ఉమర్ (రజి) గారు మగసిరి లోపించిన వ్యక్తి విషయంలో (ఒక నిర్ణయానికి రావడానికి) ఏడాది గడువును నిర్ధారించారు. (ఈ ఉల్లేఖనాన్ని అందజేసిన వారు విశ్వసనీయులు)

సారాంశం

అంటే హజ్రత్ ఉమర్ (రజి) ఈ నిర్ణయాధికారం స్త్రీకి ఇచ్చారన్నమాట! హదీసులో 'ఇన్నీన్' అనే పదం వచ్చింది. మగసిరి లోపించిన (అంగస్తంభన జరగని) కారణంగా భార్య వద్దకు పోలేని వాడిని, భార్యను రతిలో సంతృప్త పరచలేకపోయిన వాడిని ఇన్నీన్‌గా వ్యవహరిస్తారు. ఇలాంటి వ్యక్తి విషయంలో మరీ తొందరపడకుండా, అతనికి కొంత గడువు ఇవ్వాలని హజ్రత్ ఉమర్ (రజి) భావించారు. అప్పటికీ అతనిలో ఆశించిన గుణం కనిపించకపోతే విడియాకులే శరణ్యం.

ఈ హదీసు ద్వారా బోధపడే ఇంకొక విషయమేమిటంటే; ఆలుమగల లైంగిక వాంఛల పరిపూర్తికై ధర్మబద్ధమైన మార్గాన్ని సుగమం చేసేదే నికాహ్ (వివాహం). మరి ఈ ఆశయమే ప్రాప్తించనపుడు నికాహ్‌కు అర్థమేలేదు. సాధారణంగా ఆలుమగల మధ్య రేగిన కలతలకు, అసంతృప్తికి, లోపించిన ప్రేమానురాగాలకు గల మూలకారణాలలో ఇదీ ఒకటై ఉంటుంది. సర్దుబాటు కోసం ప్రయత్నించే పెద్దలు లోతుల్లోకి పోతేగాని అసలు విషయం బయటపడదు. ఇలాంటి లైంగిక సంబంధమైన లోపం భర్తలో వున్నా, భార్యలో వున్నా నికాహ్ రద్దుకు సంబంధించిన 'నిర్ణయాధికారం' ఇవ్వాల్సిందే. అల్లామా ఇబ్నె ఖయ్యిమ్ (రహ్మ.లై) తన గ్రంథమైన 'జాదుల్ మఆద్'లో ఈ అభిమతాన్నే అనుసరించారు. అత్యధిక మంది విద్వాంసులు కూడా ఈ విధంగానే ఆలోచిస్తున్నారు.